

innetjes aan-
r de meesten
den kunnen

n de Schrift
die plaatsen
ulus' eersten

het over de
ten tijd der
gekomen is:
ten aan een
rd, dat eerst
ande op het
id der kerk
vóór zijn be-
r van een of
ersgilde ter
n ze toch ook
jks?) — stel
of anderen
het op zijn
od een offer-
atie of door
op gezette
en aan een
den heiden-
avonds een
vleesch van
werd; moest
l weglopen,
gen het eten
den heiden-
in zijn goden
anzitten, we-
od niets is"?
e schijn ver-
heidenschen
maar... dan
oor het ver-
enen in het
st was: pro-
agslij, bleef
geluigd vóór
eholpen aan
secularisa-

manieren de
heusch niet
aamom werd
em van vrij-
nithese dan
met „anders-
allerlei vorm
dingsveld, in
keer met „de
toe in de
dan neen?

van Corinthe
fi, dan doet
geen casu-
bert de kerk-
ordeelen", en
robleem zich
mmigen vin-
— zij werken
vrijheid, der
Paulus doet
at stuwt een
en uit; het
met cliché-
oe gezegend
schelsen of

t Verlof, een
Vleesch is
precies de-
omt, dan wel
ik weet niet
allemaal van
de hemelen
et is de aan-
et maar een
t. Haar vol-
vaat is van
vereld is van
r een eerste
— een bloem-
sch niet een
neen — de
uiven en de
lijnen en het
oralen, alles
i, of ik ben
ning is mijn

ok eens om-
pote Koning.
s mijn Rech-
ik krijg wel
vel erf-goed.
aar met dat
in mijn erf-
en dus Zijn
n Koning in
kende woord
rde en haar
igt de klem-

toon anders. Ik kan nergens komen, of ik ben in
VADERS tuin. Hij heeft het eigendomsrecht oor-
spronkelijk. Ik heb het alleen gekregen door
beschikking. En in een koningshuis heet be-schik-
king altijd: wetsbepaling. Koninklijk Besluit.

Er zijn handschriften van het Nieuwe Testa-
ment, die afwijken van de lezing, die we uit onze
Statenvertaling kennen. Deze laatste heeft de aan-
haling uit Psalm 24:1 tweemaal: één keer in vs 26,
en dan nóg eens aan het slot van vs 28. Dit twee-
maal citeeren van Psalm 24 is dus niet zomaar
als oorspronkelijk te aanvaarden. Maar zakelijk is
het onweersprekelijk, dat wij het recht hebben,
ja, den plicht, den aanhef van dien psalm te lezen
op die tweërlei manier: al die volheid
is des Heeren; maar ook: al die volheid is des
Heeren. We mogen er niets mee doen, tenzij
dan naar Zijn wil. We mogen die volheid niet „ge-
nieten" in den kwaden roes, die ons vergeten doet,
dat onze Koning-Vader nog andere kinderen en
knechten of althans tot nieuwe gehoorzaamheid
opgeroepen bondsbrekers heeft. En dat wij nie-
mand hinner mogen hinderen in het gaan tot
God, en in Zijn dienst.

Uit dien hoofde zegt Paulus nu, dat, indien
eenmaal het vleesch-eten tot een beginsel-kwestie
geworden is, d.w.z. indien in een bepaalde con-
crete situatie eenmaal aan dat vleesch-eten aller-
lei vast zit, waardoor mijn daad van eten tot een
acte van belijdenis of van weerhouding daarvan
zou worden, de consciëtie onmiddellijk zich ge-
bonden weten moet aan den wil van Hem, die
overal en altijd geëerd wil worden door de Zijnen
in het Zijne. Des Heeren is de aarde, van Hem
is al haar volheid. Het speeltuig is ook altijd
werkmateriaal; de lust ook altijd last; de weelde
immer obligatie.

Zoo treedt de Heere voor ons met een rijken
schotel, en wij mogen eten tot verzadiging toe.
Maar wij mogen uit dien schotel nemen, niet er
uit graaien wat maar van onze gading.....
schijnt. Staan we niet in de ruimte? O zeker, we
staan altijd in de ruimte; maar we staan daar als
gebonden, altijd. Welzalig is de feestganger, die
geduriglijk vreest. Hij neemt met volle hand, maar
grist niet; hij lacht, maar grijnst niet; hij eet,
maar lekt zijn lippen niet; hij doet zijn mond
wijd open, maar vergeet niet, dat hij bij Vader
aan het Hof is. En hij verloont daarin het beeld
van Christus, die gehoorzaamheid geleerd heeft
uit hetgeen Hij heeft geleden, omdat Hij alle
dagen gekend heeft de vreugde en de smart, die
in deze wereld nog tezamen liggen opgesloten
in alle ondeelbare levensverbanden in den aanhef
van den psalm, die de deuren openwerpen wil —
voor dien Koning der Eere, die in Christus Jezus
mijn verzoende Vader is. K. S.

KERKELUK LEVEN

De vergelijking in de gemeene-gratie-leer. (IV.)

Hetgeen we verleden week uit Kuypers „Gemeene
Gratie" citeerden, interesseert ons hier, omdat het be-
grip van den „tusschenstaat" er in opdook.
Tusschenstaat, ja, waarom? Omdat hij is „in-gescho-
ven" tusschen het (rechtens verloren) paradijs als eenen,
en den jongsten dag als anderen grenspaal. In dien
„tusschenstaat" bloeit dan de gemeene gratie op, want
God houdt daarin tegen, remt, breidelt de werking van
zonde en van vloek, welke toch beide konkrete werke-
lijkheden waren op het oogblik, toen de wereld aan
de kwade machten uitgeleverd werd vanwege de zonde.
Een tusschenstaat, hoe? Hij is „niet meer" het
paradijs, en „nog niet" het einde.

Anno 1937 letten we allemaal misschien wat scherper
op, als iemand het woord „tusschenstaat" of „interims-
toestand" gebruikt. We hebben namelijk dat woord
herhaaldelijk aangetroffen, met name in de aan Dr
Kuyper geheel en al vreemde gedachtenwereld, die zich
aan ons opdrong onder invloed van Karl Barth e.s.

Ook in deze kringen heeft men het begrip van een
tusschen-toestand, een interim, met de spanning van
het „nog niet" en het „niet meer" ingevoerd, en ge-
populariseerd. De wereld-van-nu, onze geschiedenis, ze
liggen ook voor het besef van deze theologen verankerd
tusschen begin en eind, tusschen schepping en (kome-
de) verlossing, tusschen het gequalificeerde begin
(zondeval) en einde (glorificatie).

Geen wonder, dat juist nu onze aandacht zich spant,
als wij het woord tusschenstaat hooren bezigen.

Merkwaardig is, dat tusschen de manier, waarop het
begrip van een „tusschenstaat" optreedt bij Kuyper
(in dit verband), en waarop hetzelfde gebeurt bij Barth,
e.s., eenige overeenkomst is, en ook een groot verschil.

De overeenkomst is, dat het begrip niet scherp be-
grensd is en dus in meer dan één beteekenis gebruikt
wordt. Gelijk bij gereformeerden het woord tusschen-
staat niet alleen gebruikt wordt voor de aanduiding
van wat er ligt tusschen val en jongsten dag, maar
ook wel in anderen zin b.v. ter aanduiding van wat
den enkelen mensch overkomt na den dood (het ver-
laten van dit tijdelijk leven) enerzijds en Christus'
wederkomst anderzijds, zoo kent ook Barth het woord
„tusschen-tijd" in meer dan één beteekenis. Hij noemt
b.v. de 40 dagen, die verlopen zijn tusschen Christus'
opstanding en zijn hemelvaart, ook een „Zwischen-zeit",

een tusschen-periode. Hetzelfde geldt van den tijd tus-
schen hemelvaart en wederkomst. Het woord tusschen-
tijd wordt over en weer in verscheiden beteekenissen
gebruikt; een constante technische term met één zeer
bepaalde beteekenis is het niet geworden.

Het verschil is evenwel opvallend.

Bij Dr Kuyper werd de tusschenstaat — in den be-
kenden zin — heredeneerd met beroep op het „weer-
houden" van den vloek. Bij Barth knoopt de naam zich
vast aan het „weerhouden" van de gerechtigheid, de
waarheid, het licht, het leven. Barth beroept zich hier-
voor op Romeinen 1:18, waar Paulus zegt, dat de
heidenden, de menschen, zooals ze van nature zijn, de
waarheid Gods „ten onder houden", gevangen houden,
vast houden. Hun ongerechtigheid wordt gebruikt, om
„de waarheid te omhullen, aan het oog te onttrekken,
naar onderen te drukken, zoodat men haar niet te
weten komt" (Prof. Greijdanus, Komm. Rom.). En nu
werkt Barth dit uit op de van hem bekende manier.
De waarheid aangaande God is bij de menschen — Barth
kent hier geen verschil tusschen wedergeboren en niet-
wedergeboren — „ten-onder-gehouden"; hetgeen dan bij
Barth wordt verduidelijkt met de woorden: „onwerk-
zaam, onvruchtbaar" (Duitsche editie v. h. Credo: „un-
wirksam, unfruchtbar"). „Wat in hun handen daaruit
voortkomt, dat is de afgodendienst, waarbij de apostelen
hun prediking niet kunnen „aansluiten", waarin geen
enkel „aanknoopingspunt" voor deze prediking is, om-
dat ze juist daarvan het ware tegendeel is. En deze
afgodendienst, dit zelf-heer-willen-zijn is dan de prin-
cipiele wortel van ons in den tijd gebonden menschen-
bestaan, zooals het onder het oordeel staat; het is de
tegenstand, dien wij God bieden, en die ons het uit-
zicht verhindert naar de andere dimensie, die de grens
van deze onze wereld, en tevens haar redding is. Het
„ten-onder-houden", hierboven bedoeld, is typisch ken-
teeken van deze wereld, met haar „nog-niet", haar in-
terims-karakter.

Geeft dus Dr Kuyper de geschiedenis tusschen val
en toekomstende eeuw een interimskarakter, omdat de
zonde en de vloek zijn „gebreideld", ten-onder-gehouden
(tot op zekere hoogte) en verhinderd zijn, dóór te breken
„tot overwinning". Barth zijnerzijds betoogt eveneens
het interimskarakter der wereld-van-nu, maar dan uit
het tegenover liggende gezichtspunt: dat de waarheid
over God wordt ten-onder-gehouden, dat God in Zijn
heerlijke zelfuitstraling wordt weerhouden, zoolang deze
eeuw duurt en de toekomstende nog niet aangebroken is.

Barth en Kuyper — twee totaal verschillende theo-
logen, — maar ze spreken beiden van een tusschenstaat,
een interim. Zonder de diepgaande verschillen tusschen
beiden over het hoofd te willen zien, kunnen we toch
voor den loop der dingen min of meer dankbaar zijn.
Want het samenvallen van deze beide bijzonderheden
geeft een goede illustratie bij hetgeen we reeds enkele
weken geleden betoogd hebben, dat n.l. met hetzelfde
recht van een weerhouden-der-waarheid, een intooming-
van-den-zegen kan worden gesproken, als van een in-
houden-van-den-vloek en van-den-dood. Met hetzelfde
recht van een „gemeene oordeel" als van „gemeene
gratie".

En tevens geeft het illustratie bij de stelling, dat heel
die idee zelve van een „in-schuiven" van een
periode tusschen val en parousie, een periode van vloek-
en zondetempering, en dus van „gemeene gratie" sterk
infralapsarisch gedacht, of liever uitgedrukt is.

Dit laatste puntje verdient m.i. afzonderlijk de aan-
dacht. We bewaren daarom wat we verder zeggen wil-
len, liever tot het volgend nummer.

K. S.

„Een tijd, om...."

Ieder kent onder ons de bekende passage uit het boek
Prediker, waar het in hoofdstuk I opgetreden motief,
zij het met eenige wijziging, weer opgenomen wordt,
als hij (hoofdstuk III) zegt: „Er is een tijd om geboren
te worden en een tijd om te sterven; een tijd om te
planten en een tijd om het geplante uit te roeien; een
tijd om te dooden en een tijd om te genezen; een tijd
om af te breken en een tijd om te bouwen; een tijd
om te weenen en een tijd om te lachen; een tijd
om te kermen en een tijd om op te springen; een tijd
om steenen weg te werpen en een tijd om steenen te
vergaderen; een tijd om te omhelzen en een tijd om
verre te zijn van omhelzen".

Deze laatste woorden hebben in den eersten tijd der
Christelijke kerk wel eens dienst moeten doen als steun-
grond voor sommige theorie over het huwelijk, en de
huwelijksgemeenschap. Er heerschten — dank zij aller-
lei invloeden, die in de kerk werkten — onderscheiden
misverstanden omtrent het sexuele leven en den sexu-
eelen drang; misverstanden, die nog altijd van alle
kanten ook ons willen meetrekken in hun ban, en het
huwelijksleven willen degradeeren als iets van lager
orde, dat alleen voor de zwakkelingen is, maar door
hooger staande, geestelijke, sterke menschen met ver-
achting, afschuw, of medelijden kan worden voorbij-
gegaan. Er waren er in dien eersten tijd, die dergelijke
opvattingen omtrent het huwelijk verdedigden met een
beroep op den Prediker. Was er door hem niet geschre-
ven, dat er een tijd was om te omhelzen, en een andere,
om zich verre te houden van omhelzing? Welnu, het
was duidelijk, welke die tijden waren. De eerste was
de periode van het Oude, de tweede die van het Nieuwe
Testament. Onder het Oude Testament was het de tijd
van „omhelzing"; toen moest de kerk gebouwd worden
uit één bepaald volk, het volk Israël; de kinderen van
dat volk waren geplaatst onder den verbondszegen, en
die van andere volken niet. Kinderen verwekken was
daarom in die dagen in de kerk noodzakelijk en on-

(Zie vervolg op bladz. 406.)

Miskenden.

Ik zie voor mij een groot leger van miskenden,
zij gaan onder een onrechtvaardig vonnis gebukt.
Als met een redeloozen vloek beladen, strompelen
zij hun gang door de wereld. Gedoemden! Wie zijn
zij, wie vormen die troosteloze schare? Het zijn
... onze rijksdaalders, onze guldens, onze kwart-
jes, onze dubbeltjes!

Miskenden! Wie zegt er ooit iets goeds van het
geld? Natuurlijk, wij kunnen er niet buiten, wij
hebben er misschien nooit genoeg van! Wij ploet-
eren er voor! Maar wie spreekt er ooit een goed
woord over? U kent wel al die bijvoeglijke naam-
woorden, die wij er aan verbinden: dat leelijke,
nare, smerige geld, die lamme centen! Niets wordt
ooit zóó uitgescholden als het geld!

„Ja, daar is reden voor", zult u zeggen. Hoeveel
huiselijke vrede is er niet verstoord door geld-
zaken! Hoeveel vergaderingen zijn niet in een
Poolschen Landdag verkeerd, als het over de dub-
beltjes ging! Hoeveel reputaties zijn er niet aan
gegaan door de opmerking: hij verdient er een
bonk aan! Wat een kopzorg, wat een humeurig-
heid, alles door dat geld! Het volk murmureerde:
„Och, dat wij in Egypteland gestorven waren,
waar het tientjes en rijksdaalders regende!" En
de arbeiders in het koninkrijk Gods, zij zuchten:
Geld, geld, geld, gij rooft mij het kostelijkste waar-
om ik mijn God gebeden heb, gij rooft mij de ar-
beidsvreugde die ik behoef om met volle inspan-
ning van al mijn krachten mijn Koning te dienen.
Ik cijfer en reken al de zalving, al de wijding, al
de geestdrift weg en word bijna een zure wroeter,
een kromme slover, inplaats van een strijder!

En toch, miskenden! Het is mij alsof die guldens
en rijksdaalders spreken gaan als eenmaal de
ezelin van Bileam: „Wat heb ik u gedaan!" Want
ons geld, dat wij als kinderen van den hemel-
schen Vader bezitten, maakt in werkelijkheid een
schoone muziek. Het is geen aardisch slijk, wel-
neen, het is een klein deel van het kostelijke
goud dat tot de hemelsche erfenis behoort. Inder-
daad, het is maar zakkgeld, ons vermogen is daar-
boven! Maar dat zakkgeld is toch een bewijs van
des Vaders liefde en de kwartjes in uw portemon-
naie rinkelen: God zorgt voor u! Daar zijn ook
hoofdstukken uit de geschiedenis van het konink-
rijk Gods die geschreven zijn met centen, dub-
beltjes, kwartjes en guldens. Lees maar eens aan-
dachtig Numeri 7. De Heilige Geest verhaalt ons
daar telkens en telkens weer: „hij kwam en offerde
en zijn offerande was.... Wij zouden daar een
klein berichtje van gemaakt hebben: totaal gene-
raal zooveel! Maar de Schrift wijdt daar een
hoofdstuk van niet minder dan 89 verzen aan. Wij
lezen dat waarschijnlijk nooit, als wij durfden zou-
den wij misschien zeggen: hoe vervelend! Maar
God heeft een behagen gehad in die offeranden.
Wij lezen telkens weer in dat hoofdstuk: Zijn offe-
rande was een zilveren schotel... Maar voor God
was in elken zilveren schotel iets particuliers,
iets privé's, iets persoonlijks, de offerande van
een dankbaar kinderhart en de toewijding van de
verloste cultuur aan den Schepper aller dingen.
Wij zullen dus nooit kerkelijke geldzaken op een
andere wijze mogen behandelen dan andere kerke-
lijke zaken. Ook op onze inschrijvingsbiljetten en
collectezakken moet staan: De heiligheid des Hee-
ren! Als de apostelen tot verkiezing van diakenen
overgaan, zeggen zij niet: zie om naar menschen
met een zakenknobbel, maar: zie om naar man-
nen vol des Heiligen Geestes! Als zij in die dagen
Commissies van Beheer gekend hadden, zouden de
apostelen zonder twijfel hetzelfde gezegd hebben:
Ziet om naar mannen, vol des Heiligen Geestes.
Want het is een charisma, een Geestesgave, om
Gods geld dat Hij ons geeft, te beheeren en te be-
steden voor Zijn Kerk en Koninkrijk.

In die stemming moeten wij de geldzaken in
kerkelijke vergaderingen en in ons verenigings-
leven behartigen. Wie over geldzaken niet
praten kan zonder boos en humeurig te worden,
die prate er niet over! Ten tweede moet dank-
baarheid vóórstaan. Wat geeft de Heere ons
vél! Veel als kerk! Wij moeten de oude kasboeken
der Vaders maar eens opslaan om daarvan diep
overtuigd te worden, om van apostolische balans-
jes nog maar te zwijgen! Dat moeten wij telkens
voor oogen houden nu wij met al ons werk zoo
diep in de zorgen zitten! In zulk een tijd sprok-
kelt ons hart zooveel hout voor het vuur van
krakeel en twist, wij zien kribbig naar elkander.
Laat ik u en mijzelf aan Abraham mogen herin-
neren. Als de koning van Sodom aan den aarts-
vader al zijn have wil geven, roept Abraham uit:
Nog geen draad of een schoenriem (geen leertje
en geen veter, zouden wij zeggen), opdat gij niet
zegt: Ik heb Abraham rijk gemaakt!

Heffen ook wij in het geloof onze oogen op naar
de bergen, vanwaar onze hulpe komen zal.

N. B.